

YOZGAT ÇAPANOĞLU CAMİİ VE VAKFIYELERİ

Mehmet DURU

XVIII yüzyılın son çeyreğinde bir Türkmen ailesinden olan Çapanoğullarından, Bozok Sancağı Valisi Seyyid **Mustafa Bey**, Yozgat'ın şimdiki İstanbulluoğlu mahallesinde 1193 H. (1779 M.) tarihinde **İçeri Camii**'ni yaptırmıştır. Kare planı ve büyük bir kubbe ile örtülü olan kible tarafındaki kısım «**İçeri Camii**» adıyla anılmaktadır.

Bu Cami'nin kuzey duvarına bitişik, son cemaat mahalli mahiyeti taşıyan dikdörtgen planlı «**Dışarı Camii**» adı verilen kısım ise, Seyyid **Mustafa Bey**'in kardeşi **Süleyman Bey** tarafından 14 sene sonra 1208 H. (1793 M.) tarihinde ilave edilmiştir. Halk arasında her ikisine birden Büyük Camii (Ulu Camii) adı verilmektedir.

Bu Camiler, Osmanlı İmparatorluğunun merkezi İstanbul'un Anadolu'ya bir çeşit tezyinî yansımasıdır. Prof. Dr. Rüçhan Arık «**Yozgat Çapanoğlu Camii**» adlı makalesi ve «**Batılılaşma Dönemi Anadolu Tasvir Sanatı**»² adlı kitabında bu konuda bilgi vermektedir.

1939 yılında Yozgat Çapanoğlu Camileri restorasyonunu şöyle hikâye edebilirim³.

Yozgat'ta Vakıflar Memuru olarak bulunduğum sırada, II. Cihan Savaşının başlangıcında, Cami'nin kubbesi akıyordu. ni çektirerek, Abideler Şubesi Mimarı bu-Kubbe kurşunları delinmişti. Resimlerini Y. Mimar Alaaddin Bey'e geldim. Cami'yi anlattım, resimlerini gösterdim.

1) Dr. Rüçhan Arık, Yozgat Çapanoğlu Camii, Önyasa Mecmuası, C. VIII., S. 74, Ekim 1971, S. 8-9. 21.

2) Doç. Rüçhan Arık, Batılılaşma Dönemi Anadolu Tasvir Sanatı, T. İş Bankası Yayınları, Ankara — 1976, S. 27. 29.

3) Bu satırların yazarı; 1931 yılında Yozgat'ta Vakıflar Memuru olarak girmiş, 1946'ya kadar bu görevde kaldıktan sonra 1946'da Ankara'ya Vakıf Kayıtlar Müdür-lüğüne atanmış, daha sonra Vakıf Kayıtlar Mütehas-sısı olarak 1971 yılına kadar hizmet etmiş ev kendi isteği ile emekli olmuştur.

Siyakat yazısını iyi bildiğinden sözleşmeli olarak gö-rev halen devam etmekte olup, 49 yıldan beri Va-kıflar Genel Müdürlüğünde fiilen hizmette bulunmak-tadır.

Yozgat Çapanoğlu caminin
1940 yılındaki onarımı

Câmi'nin
onarımından
sonraki durumu

ayân eyledî ve rızvan-ı ilâhî ve rahmet-i namûte-nâhî zümre-i âl-i ethâr ve firka-i eshâbı ahyarlarının meşâhidî aliyye ve hadâyıkı merakidî cellyelerine bahş olunur ki her biri tariki hayrâtı beyan emrinde kemâ yenbağî içtihad buyurmuşlardır rıdvanullâhî ta'alâ aleyhim ecmaîn emmâ ba'dü ahteri vâlâ güher gibi her merdî rûşen nazar ve nergisi hüceste manzar gibi her dide-ver sahibi hayrı dide bîdâr ve aynı itibâr ile zîru balâyı âlemi bi-karâra nazar edüp gördülerki işbû çahı-ı berin bahri muhîti fenâ içre bir habab ve rûy-i zemîn seylâb-ı belâ ile her dem harâb ve bu tâki pür tamtırâk zer endüdi düdü âhi sehergâh ile dâim kebûd ve nakşı ferşî amber-âlûd esk-i dîde-i nemnâk ile muzmahillîl vücuddur BEYT: NİCE BİN KÖSEDE BİR LAHZADA BİN CEM' EYLER. NİCE CEMİYYETİ BİR DEMDE PERİŞAN EYLER. Pazar-ı cihanın sûdî ziyân ile tev'emân izzeti zillet ve hevân ile hem inân metâi gurûrî hâridârı mağrûr mansıbu câhî câh-ı belâ mal-u menâli melâl efzadî binâen alâ zâlık her âkil ve dâna ve kâmil ve tuvânâ fikri sedîd ve ârâyı reşid ile tefekkür edüp (KÖLLÜ MEN ALEYHÂ FÂN) hakikatı vücuduna sirâyet ve terki dünyâyı bi-sebât ile dâri bakaya azîmet etmedin (MEN CÂE BİL - HASENETİ FELEHU AŞRU EMSALİHA) müeddâsınca (YEVME YÜ'HAZÖL MÜCRİMÖN) de her birine onar ecri gayri memnûn vad' buyrulmağla (VE KÂNE EMRULLAHİ VA'DEN MEFÜLÂ) nüktesine itâ'ata sa'yi mevfur (VE MA TUKADDİMÜ Lİ - ENFUSİKÖM MİN HAYRİN TECİDÜHU İNDALLÂHİ) muktezâsınca rızâyı Rabbi gafûr olan ümûr iktisabına cehdi maksûr eyleyüb alel husûs mazharı tev-fikî rabbânî olan her mün'âmî sahîbi fitnat ve mükremî selimî fitrat vesilei infakı mâl ve zer'âi isâri menâl ile seferi ahiret için i'dâd-ı zâd ve is'af-ı hâcâtı muhtâcîn ile iktinâyı zehâiri meâd idüp rızâyı Rabbi cemîli gâyeti merâm ve nihâyeti mehâm ve binâyı mebânî-i hayrâtı vesilei sa'adeti uhreviyye ve lbkayı merasimî meber-râtı vâsıtai devleti sermediyye bilmekle (İZÂ MÂTE İBNÜ ADEM İNKATAA AMELÜHU İLLA AN SELÂSİN İLMUN YÜNTEFAU BİHİ VE VELEDÜN SALİHUN YED'Ü LEHÜ VE SADAKATUN CÂRİYETÜN) hadîsi sahîhîl - isnâdının mazmûnu şerif ve meknûnu münifinî muhafaza eyleyenlerden işbu kitab-ı sıhhat nisâbın bâlîs ve zeyli iffet ve diyânetin sâhibi sâbikan Surre-i Humâyûnu bereket numûne emin olan Ser bevvin-i dergâhı âliden sâhibül-hayrat vel hasenât ve rağibü's-sadakâtı vel - meberrât umdetül emâcidi vel - ekârim câmiül mahâmidi vel mekârim saadetlû Diyânetlû Abdülcebbar - Zade Esseyyid El-hâc MUSTAFA BEY İBNİL - MERHÖM AHMED PAŞA İBNİ ÖMER AĞA dahi ihrazı enva-ı saadet-i uhreviyye ve iktisâbı esnâf-ı siyâdeti ebediyeye niyet buyurmalarıyla tarafı Şer'den tayin olunan baş kâtib esseyyid İbrahim Sadri efendi İbnî'l-merhûm elhac Eyyüb efendi mah-

miyye-i İslâmbol'da Gümrükü Kebire varub zeyli vesikada muharrerül-esâmî müsîlimin huzurunda akdi mec'lisî şer'î şerifi Nebevî ve bast-ı saccade-i Şeriat-ı Ahmedî eyledikte vâkıfı mumâleyh (VÂKIFI MUMÂLEYH ABDÜLCEBBAR ZADE ESSEYYİD EL-HAC MUSTAFA BEY) tarafından vakfı âtizzikri takrire ve li-eclit-tescil davayı rucu'a vekil olduğu el-hâc Ali Ağa İbnî Osman ve el-hâc Süleyman Ağa İbnî Hüseyin şahadetleriyle mahzari hasmı câhid-i şer'de sâbit ve subûtu vekâletine hükmü şer'î lâhik olan Mühürdar el-hâc İsmail Efendi İbnî Abdullah Meclis-i ma'kudu mezkûrda zikri âti vakfı şerife li-eclit-tescil ve li-itmami emrit-tekmil mütevellî nasb ve tayin olunan bil fiil gümrük kebir emini olan serbevabini dergâhı âfiden ümdetil-emacidi vel-ekârim saadetlû elhâc Ali Ağa İbnî İsmail Ağa mahzarında bil-vekâle İkrarı sahibi şer'î ve itirâfı sarihî mer'î edüp işbu bâlâsı hattı şerifi İnyet redif ile muanven milknamei humayûn mucibince bakfı âti'z-zikrin sudûruna değin müvekkilim mumâleyhin yedinde milk ve hakkı olan Bozok Sancağında Boğazlıyan kazasında vâki cânibî şarkîsi Gökçevirandan Argaç tarla ve canibî garbîsi Karakoçözü ile Kozanözünün kavuştu ve canibî şimalîsi Karakoç nam karyenin caddesinde vâki çiraküyüğü ve canibî cenûbîsi Taf karyesine mürûr eden cadde üzerinde vâki beyen-nâs Giriz Köprüsü demekle ma'rûf olan Girisî atik ile mahdût nefsi Boğazlıyan nam karyenin bilcümle arazisi ve yine karyei mezbûre mülhakatından olup cânibî şarkîsi Ağa Öyüğü ve canibî garbîsi Hacı Rahim cıslı ve cânibî şimalîsi Çorak gediğinden bâlâsında Atik köprü yeri ve cânibî cenûbîsi Baba Yağmur tarikinden Kozan Özü ile mahdûd Gönenç nam karyenin kezalik bilcümle arazisini ve yine livâyî mezbûrda vâki Baltı nahiyesinde kâine cânibî şarkîsi Aktaş ve Beşiktepe ve Karakesire Gül Tepe ile Kadılı meyanında vâki Yalnız mezara ve canibî garbîsi Acıçeşme ve Aköyük ve Kayalıboğaz ve Ziyaret Tepesi ve canibî kiblîsi Taş ocağı ve Çardak Güney mezar gediği ve Tuz yolu ve canibî cenubîsi Aktaş ve Körpınar ve Beserek tepesi ve Kanlı gedik ile mahdud Baltı Sarayı ve Elmahaculuyu bâlâ karyesinin kezalik bilcümle arazisini ve yine karyeyi Baltı Saray kaleminde canibî şarkîsi Çifci öyüğü ve Dağılkan taşkın yolu ve canibî garbîsi karyei Daylıdan Elmahacılıyı bâlâyı mürûr eden yol ve canibî kiblîsi Çorak pınar ve Kanlı gedik ve canibî cenubîsi Akçabayı başında vâki Sivri burun ile mahdud karyei İğde kışlağın kezalik bilcümle arazisini ve yine karyei Baltı saray kaleminde canibî şarkîsi Çeşme gediği ve Kamışlıca Birce kuyu ve Isıtma pınarı ve canibî garbîsi Mezar Gediği ve canibî kiblîsi Acıkuyu ve canibî cenubîsi Kavaklıviran ile mahdud Gedik İsa nam karyenin kezalik bilcümle arazisini ve yine karyei Baltısarayı kaleminde kâine canibî şarkîsi Çoban Tepesi ve canibî garbîsi Be-

şiktaş ve canibî kiblîsi Korkuyu ve canibî cenu'-bîsi Acıkuyu ile mahdut Boymulhacı demekle arif nam karyenin kezalik bilcümle arazisini ve yine livayı mezburda Budaközü kazasına tabi nefis Sungurlu nam karye derununda kâin bir bab iki göz âsiyab ile karyei mezbure altında kâin Söğütlü değirmen denmekle şöhretine binaen tahdid ve tavsifden müstağni iki göz bir bab milk âsiyabını ve yine Budak özü kazasına tabi Selman karyesi hududunda kâin bir bab iki göz âsiyabını ve Hüseyinâbâd kazasına tabi Abdalata evkafından Yenice nam karye civarında kâin malûmu'l-hudut iki göz bir bab değirmenini ve yine Kızılkoca kazasına tabi vâkîfî mumaileyhin maskat-ı re'si olan Yozgat nam karyede müceddeden bina eyleyüb vâkîfî mumaileyhe İntima ile şöhretlerine binaen her biri tahdit ve tavsifden müstağni seksen adet milk dükkânlarını ve ittisâlinde kâin müstemilâtı amlûmeyi hâvî malûmül-hudut bir bab milk hanını ve yine müvekkilim vâkîfî müşarunileyh atyebi mâl ve ahseni menâlınden ifrâz ve İmtiyâz eylediği nakdi râyicî fil-vakıt yirmibeş bin esedî kuruşunu hasbeten lillâhî ta'alâ ve taleben limerzât İ Rabbihil-a'lâ vakfî sahihî şer'î muhalled ve habsî sarîhî mer'î müebbed ile vakf ve habseyeyüb şol veçhile tayini şurût ve tebyini kuyûd mebsud eyledilerki meblâğı mer-kum yirmibeş bin kuruş rehni kavî ve kefilî melî ve ledel-istiğna ikisinden biri ile bâ'yedî mütevellî onu onbir hesabı üzere alâ veçhil-halâl istîrâh ve istiğlâl ve arazî mahdudei mezkûre ve değirmenler ve dekâkin ve han dahî ba-marifeti mütevellî icar olunup hasıla olan rey' ve nemâ ve gallât ve icarattan maskat-ı re'sim olan salîfüz-zikir Yozgat karyesinde ubbâdî ibâdî enâm ve kâffeî ehli İslâm ikameti selâvatı mektube ve icarayî ibâdeti mergube etmek için •Menbenâ Mesciden benallahu lehû beyten fi'l-cenneti ma sadak şerifine İbtigâen müceddeden binâ ve İhyâ ve ikameti salâvatı mefruzu için ibadî mûmini'ne izni-âmmile İhyâ buyurdıkları mescidi şerif ve ma'bedi lâtifde sülehâyî ümmetten bir hub nefes ve hoş nefis takî ve nakîy ve deyyin ve sâlih bir kimesne hatib olup eyyâmî Cum'a ve İydeyn de andelibi hoş âvâz gîbî negamatı dilistan ile hut-bei vâzihatülbeyâna müdavemet ile edâyî hizmet eyleyüb yevmî yirmi dört akça vazifeye mutasarrif ola ve muktedai enâm ve pişivâyî hass ve amm olmağa sâlih her biri tertîl ve tecvide vâkîf vüçühu kiraata ârif iki nefer kimesneler camîî şerifi merkumda imamı evvel ve imamı sâni olup her biri nevbeti günlerinde ikameti salavâtı mefruzu ile edâyî hizmet eyleyeler imamı evvel olan efendi yevmî seksen akça vazifeye ve imamı sâni olan efendi yevmî elli akça vazifeye mutasarrif ola ve İlmî makamdan habîr ve âvâz ve nagamatı dilpezîr hisâl ve fial-i hamîde ve etvar ve edvarî pesendide üç nefer kimesneler dahî müez-zini evvel ve sani ve salis olup her biri camîî şerifi mezkûrde evkatî hamseî mubarekede edâyî

hizmeti lâzime eyleyüb müezzin-i evvel olan yevmî otuzüç akça ve müezzin-i sâni olan yevmî otuz akça ve müezzin sâlis olan yevmî yirmiyedi akça vazifeye mutasarrif olalar ve her biri salâh ve İstikamet ve diyânet ve emânet ile mevsûf iki nefer kimesneler kayyim-i evvel ve kayyim-i sâni olup camîî şerifde ikadî kanâdil ve şumu' ile edâyî-i hizmeti lâzime eyleyeler kayyim-i evvel olan yevmî yirmibeş akça ve kayyim-i sâni olan yevmî on beş akça vazifeye mutasarrif ola ve her biri tâhiruz-zeyl ve masûn anîl-meyl iki nefer emin ve mutemet 'kimesne ferrâş-i evvel ve sâni olup camîî şerifi merkûmu rûz-u-şeb silûp ve süpürüp ve kapuların vakıt ve zamanıyla açıp kapayub ferrâş-ı evvel olan yevmî on akça ve ferrâş-ı sâni olan yevmî yedi akça vazifeye mutasarrif ola ve her biri mürettîl ve mücevvit İlm-i kıraatte fâzil ve fenn-i tecvitte kâmil iki nefer kimesneler camîî şerifde cüzhan olup yevmî birer cüz'lî şerif tilâvetiyle beher mâh kıraat eyledikleri hatm-i şeriflerin birinden hasıl olan ücûrâtı cezîleyi vâlideyn-i vâkîf ruhlarına ve birinden hâsıla olan mesûbat-ı cemîleyi vâkîfî zil-avarif rûhuna İhdâ eyleyüp her biri yevmî onar akça cüzhan vazifelerine mutasarrif olalar ve yevmî onbeşer akçadan senevî müctemî olan kırkbeş kuruş surrâyî humâyûn eminleri marifetiyle Medine-i Münevvere sallallahû taâlâ alâ münevvirihâda ravzai mutahharayı nebevîyye hüddâmına isâl olunup anlar dahî beyinlerinde ba'del İktisam muvâceheî Resûli Kibriyada vakîf-ı mumaileyhe şefaati hasaney-i mûnciye ricasında olalar ve bir mutemet ve müstakim fenn-i kitâbette mahir kimesne vakfî şerife kâtib olup bade edâil-hizme yevmî sekiz akça vazife-i kitâbete mutasarrif ola ve bir mukdim ve kârgüzâr ve müstakimül-etvar kimesne dahî câbî olup bade edâil-hizme yevmî yedi akça vazifey-i cibâyet verile ve vâkîfî mumaileyhin binâ buyurdıkları türbe şeriflerinde bir kimesne türbedar olup hizmet-i lâzimesin bade-edâ yevmî on akça vazifeye mutasarrif ola ve bir mustahik kimesne dahî vakf-ı merkume suyoğlu olup vakf-ı mezbûr şadranının vesair mahallerinin ve vâkîf-ı mumaileyhin konağına câri mâi-lezizin suyollarını ledel-İktiza tamir ve termîn ile bade edail-hizme yevmî on akça vazifeye mutasarrif ola ve camîî şerifi merkum mihrabının cânibeyninde ikad İkad için her biri onikişer vukye olmak üzere iki adet ve anların dahî yanlarında şamdanlarda ikad için her biri onikişer vakiyye olmak üzere dahî iki adet ki cem'an dört adet şem'i asel kâfûrî İştirâ olunup bahaları ve İslâmbol'dan nakliye masarîfları beher sene galleyi vakıftan verile ve camîî şerif derununda ve minâre ve şadran avlusunda ve türbe derununda talik olunan kanâdile mîkdarı kifâye ruğanı zeyt İstirâ olunup bahâsı galle-i vakıftan verilüp ruğanı-zeyt için senevî beşyüz kuruşa değin galleyi va-

İftan verilmesi istikhar olunmayub kanadil mezbûre ilâd olunmaktan ihtirâz olma ve canîlî şerîh ve suyoğların ladeliktîze tamir ve termîni ve hâşîçe ve hâşîrânın vesair malzemesinin tûcûl ve tabdîlî gâlibeyi vakf fazlasından bâ-marifetî mütevellî rü'yete ve harç olma ve vâkıf-ı mumaileyh mademki lâhî-i lîbâ-i hayât müstâz olup ahye endâz sâhâyı vücut oldukça yevmî on akça vazife ile vakf marîfeme mütevellî olup tabdîl ve ta'yîri şurût ve kuyûd ve tevîr ve takzîri vaziyetî mahfûz marreten bade öle ve karreten şâbe ahîr yâ'î meşyyetlerinde ola ve ol zamanî nefis-matmalimleri -icrâf ilâ rabbikî radhyeten merdîyye- Ayeti korîneli men tûkûne lâ'ibet edüp bu dâ'î-pürânâdan gâşen-i bakîyye anâm ve safer eyleyeler hab-ı tabdîlî şurût ve kuyûd küllîyyan mesûd olup ancak yevmî on akça vazife ile tevîyete vakfî merkûm vâkıfî mumaileyhın sâlibî kabîr oğlu serbevâbân-ı dergâhı âlîdâg-easdetülü sayyit Ali bey hazretlerine meşrûta olup badehatı yine vâkıfî mumaileyhın batnân hâde batnân ve far'ân şâbe salin evlâdî zükûru ve evlâdî zükûrunun a'kâl ve erşed ve eslahına meşrûta ola ve gâlibeyi vakıftan erbabı veşyyetî vazifeleri esnede iki takat ile edâ olma ve vakfın muhtacı tamir olur mahalleri var ise rü'yete ve takmil olunduktan sonra fazlayı vakf her ne zâhûr eder ise kazâlık batnân bade batnân evlâdî zükûr ve evlâdî evlâdî zükûr beyinlerinde alessavîyye tevzi ve takzîm olma mezbûre tâlî evlâdî zükûrüm munkariz olurlar ise evlâdî inâs ve evlâdî inâden mütevellîde sair evlâdî kazâlık batnân bade batnân fazlayı vakfa alessavîyye mutasarrîf olalar ve ehyâzû bilâhî-hâşîki-lîbâd bade inkrazî-evlâdî vâkıfî mumaileyhın ötekâsî ve evlâdî ötekâsî ve evlâdî evlâdî ötekâsînden aslah ve erşed ve a'kâlî yevmî on akça vazife ile vakfî mezbûre mütevellî olup fazlayı vakfî dâhî bevinlerinde alessavîyye iktisâm eyleyeler ve bîlâde zikrolan hademat valoftan biri fevt oldukça bebâsî hizmetin rü'yete kâdir erbabı istihkakdan oğlu var ise be-erz mütevellî oğluna verilüp oğlu müe tahkîk deşîl ise re'yî mütevellî ile bir müstahikkîne verile ve erbabı cihâtı vakfî merkûmdan olan cihetlerini âbere ferâğ ve kasr-ı yed murad ederler ise fârağlarına itibar olunmayup ol vâhile hizmetini târik olur ise yine be-erzî mütevellî müstahikkîne verile ve vakfî merkûme devleti aliyye-i ebediyetül-istimrârda derüsaadetî-şerîfe ağaları olanlar nâzır olup yevmî iki akça vazifelî nezarete tasarruf buyuralar ve mürûr-ı eyyam ve kûrûr-u şâhûr-u evâm ile şurûtu mezkûreye rîdyet müteazzire olur ise menâfilî vakfa mezbûr haremeynî muhtaromeyn fukarâsına meşrûta olup ol dâhî mûmkin olmaz ise mutlâka fukarâyı mütevellîye meşrûta ola deyû şart ve tayin edüp akârâtı mezkûre ile nukûdu mezbûreyi mütevellî mumaileyhe teslim eylediklerinde ol dâhî teslim ve kabul eyleyüb sair evkaf

mütevellîleri gibi vakfiyet üzere tasarruf eylemişlerdir dedikte şibbet-tasdikî-şer'î vekillî mumaileyh cânîbî vîfâktan semtî şikâka azîmet ile ladelî kelâm edüp egerçî vakfî akar İmamı Muhtar İmamı Azam ve humâmı eham sıracül-ümme'ti kâşîfî - gömme Ebû Hanîfetül-Küfî cûzi ve hayret-cezal ve küfî hazretlerinin re'yî münîr ve mezheb-î hatîrîlerinde sahîh lâkin gayrî lâzım olduğundan mesâde nukûdu mahudun vakfiyeti emme-i selâse-i neharîr mezhebî münîrlerinde calz ve ana mübtenî olan şurût ve kuyud dahi şer'î nefazî calz olmamağa akarâtı mezkûre ile nukûdu merkûme vakfiyetinden bil-vekâle rucu' ve kemâ fil-evvel müvekkillim mumaileyhin müfîke istîradad muradıdır dedikte mütevellî-i suhanek cevapı mumtâze âğâz edüp egerçî hal bast olunan müvâlî üzere olduğundan kıyî-ü-kâl yoktur lâkin vakfî akar fâzîlî semedânî hazretî Ebi Yusuf Eşşehir Bil İmamı's-sânî mezhebî şerîfelerinde vâkıf mücerret vakaftû demekle vakfî sahîh ve lâzım olup ve nukûdu pürşudun vakfiyeti dahi İmamı müteaber ve humâm-ı Cennet makarr Hazretî İmam-ı Züfer-tayyeballâhu medcehu bil-maktil - ezfer - den daricî medaricî rahmetî bârî merhûm ve mağfuruleh İmamı En-sâd Riveyeti üzere calz ve şer'î cevâzî hâiz olmağın redd ve teslimden imtîas' ederim deyû Mevlânâ mumaileyh huzurunda müterâfîân ve her biri mübteğâsınca fasî-ü hasme talibân olduklarında mevlânâyı mumaileyh dahi tarafeynin kelâmına nezâr ve mennân lîthayr olmaktan hazer edüp âlîmen bil-hîlâfil-carî beynel-eimmetil eslâf ve murâiyen bicemîl mâlebûdde minhu fi hükûm-ı evkâf vâkıfî akar ve nukûdun lüzum ve sahhatine bedel hükûm vekillî merkûm yine mütevellî mumaileyh ile münazaaya şuru' edüp sahhat vâkıfî nukûd egerçî re'yî İmam-ı ma'hud üzere müselemendir lâkin yine İmam-ı A'zam-ı eham katında sahhat lüzumu müstelzim olmayub kabîlî rucu' olmağın benim içün rucu' meşrudur deyû nukûdu merkûme bil-vekâle istîradad eylediğinde mütevellîi reşîd cevapı sedide mütesaddî olup işbu mukarrerat dahi umûru müselematandır ancak Hazretî İmam-ı Ebu Yusuf Mezhebî Şerîfelerinde vâkıf mücerret vakaftû demekle ve İmam-ı Muhammed katında dahi teslim-i ilel-mütevellî ve zikr-ı tabîd ile vâkıf müstelzimi lüzum olmağın İmameynî İmameynî müşarun illeyhimâ kavilî münîfleri üzere nukûdu ma'hud vakfiyetinin lüzumuna dahi hükûm taleb ederim dedikte mevlânâyı mumaileyh dahi temhîdî kavâid-î hayrî evlâ ve teşyîd-î mebnâf-ı vakfî ahrâ görüp re'yî İmameynî üzere nukûdu merkûme vakfiyetinin lüzumuna dahi vekillî mumaileyh mezarında hükûmî sahîhî şer'î ve kazâyı sarîhî mer'î edüp vakf-ı hâilî mahallinde badettahrîr mean be's olunan ümenâyı şer'îe huzûru şer'a gelüp alâ vukûhî inhâ ve takrîr etmeğın hükûm mezbûr badet tenfizî - şer'î vakfî merkûm sa-

معهودة بعداوی و کرة غت اخرى يد مشيتلر نه اولدو
 نفس مطمئنة لری ارجعی الی ربک راضیه مرضیه آیت
 منظومه اجابت اربوب بود بر عنادن کلشن بقاوه
 یلیه رباب بنیدل شروط و قنود کلینا مسدود اولوسا
 ون قه وظیفه ایله تولیت وقف برتوم واقف موی الیهک
 و غایب سونوا یین برکاه عالمدن سعادت لوستد علی بن حصرت
 مشروطه اولوب بعد نه واقف موی الیهک بطن بعد بطن
 عیصل اولاد کوری اولاد اولاد کورین اعقل وارشد
 مشروطه اوله و غله و قنودن ارباب وظایفک وظیفه لری
 ایک نقیسط ایله اولوب و قنود محتاج تعمیر اولود عملی
 زوت و تکمیل اولدو نقصکری فضل و وقف هر نیم ظهور اید
 کذلک بطن بعد بطن اولاد کور و اولاد اولاد کلینر نه علی السویه
 و تقسیم اولدو معاذ الله تعالی اولاد کور متفرع اولدو راسیه اولاد
 اولاد اولاد متولد سائر اولاد کذلک بطن بعد بطن حصرت
 علی السویه متصرف اولدو و العباد بالله الخالق العباد بعد اوقات
 وقف موی الیهک عتقاسی اولاد عتقاسی اولاد عتقاسی
 وارشد و عتقاسی اولاد عتقاسی وظیفه ایله وقف موی اولاد
 و تقی و تقی بطن علی السویه اقسام ایلیه لری اولاد کور
 و قنودن بری فوت اولدو با با سون خد متین رونیه قاده اولدو
 اولاد راسیه با برین متولد اولدو و بریلوب و علی مستحق
 رای متولی ایله بر مستحقه و بریلوب و ارباب جهات وقف موی
 جهتی خیر فخر و تصرف موی اولدو راسیه فراغنه اعتبار
 اولدو جهه خدمتی نازک اولدو راسیه با عرض متولی مستحق
 و وقف موی دولت علمه ابدیه الاستمراره دار السعاده
 اغاری اولدو نافر اولوب موی ایلیه وظیفه نظایفه تصرف
 و مرور ایام و مرور شهر و اقوام ایله مشروطه مذکوره بر رعایت
 اولدو ایسه منافع وقف موی جهات محتومین شرف ایسه مشروطه
 اولدو موی اولاد راسیه مطلقا فقرا مسکینه مشروطه اولدو
 و بعضی ایله وقف عقارات مذکوره ایله نقود موی موی
 تسلیم اید کلر نه اولدو موی تسلیم قبول ایلیوب سائر اوقاف متولید
 و قنود اولدو تصرف ایلیه اولدو و بد کلر غت التصدیق الشرف
 موی ایله جانب و فاقدن شرف شرفه غریمت ایله اعاده کلام
 الیه و وقف عقار امام مختار امام اعظم و جهام اقر تسراج الامام
 العظیم ابوحنیفه الکوفی جوزی خیر الخیر و کوفی حضرت بکر بن
 و برده خطیر لری صحیح لکن غیر اولدو اولدو بطن ما عدا نقود
 و تقی غایب اولدو غایب موی لری جانز واکام متولی اولدو
 و تقی و تقی شرف نقاد جانز اولدو معقده عقارات مذکوره ایله
 موی و تقی بطن بالوکاه رجوع و کافق اولدو موی الیهک
 استرداد موی موی موی سکنساز جوار محمد اوفه ایلیه
 الیه حال سبط اوقاف منوال اولدو اولدو بطن و قال نوقله
 وقف عقار خاص صمدانی حضرت ابی یوسف الشهبه بالامام الثالث
 شریف لری واقف موی و تقی و تقی و تقی و تقی اولدو موی
 بر سواد و تقی و تقی امام معتبر و جهام جنت فقر حضرت امام

معهودة بعداوی و کرة غت اخرى يد مشيتلر نه اولدو
 نفس مطمئنة لری ارجعی الی ربک راضیه مرضیه آیت
 منظومه اجابت اربوب بود بر عنادن کلشن بقاوه
 یلیه رباب بنیدل شروط و قنود کلینا مسدود اولوسا
 ون قه وظیفه ایله تولیت وقف برتوم واقف موی الیهک
 و غایب سونوا یین برکاه عالمدن سعادت لوستد علی بن حصرت
 مشروطه اولوب بعد نه واقف موی الیهک بطن بعد بطن
 عیصل اولاد کوری اولاد اولاد کورین اعقل وارشد
 مشروطه اوله و غله و قنودن ارباب وظایفک وظیفه لری
 ایک نقیسط ایله اولوب و قنود محتاج تعمیر اولود عملی
 زوت و تکمیل اولدو نقصکری فضل و وقف هر نیم ظهور اید
 کذلک بطن بعد بطن اولاد کور و اولاد اولاد کلینر نه علی السویه
 و تقسیم اولدو معاذ الله تعالی اولاد کور متفرع اولدو راسیه اولاد
 اولاد اولاد متولد سائر اولاد کذلک بطن بعد بطن حصرت
 علی السویه متصرف اولدو و العباد بالله الخالق العباد بعد اوقات
 وقف موی الیهک عتقاسی اولاد عتقاسی اولاد عتقاسی
 وارشد و عتقاسی اولاد عتقاسی وظیفه ایله وقف موی اولاد
 و تقی و تقی بطن علی السویه اقسام ایلیه لری اولاد کور
 و قنودن بری فوت اولدو با با سون خد متین رونیه قاده اولدو
 اولاد راسیه با برین متولد اولدو و بریلوب و علی مستحق
 رای متولی ایله بر مستحقه و بریلوب و ارباب جهات وقف موی
 جهتی خیر فخر و تصرف موی اولدو راسیه فراغنه اعتبار
 اولدو جهه خدمتی نازک اولدو راسیه با عرض متولی مستحق
 و وقف موی دولت علمه ابدیه الاستمراره دار السعاده
 اغاری اولدو نافر اولوب موی ایلیه وظیفه نظایفه تصرف
 و مرور ایام و مرور شهر و اقوام ایله مشروطه مذکوره بر رعایت
 اولدو ایسه منافع وقف موی جهات محتومین شرف ایسه مشروطه
 اولدو موی اولاد راسیه مطلقا فقرا مسکینه مشروطه اولدو
 و بعضی ایله وقف عقارات مذکوره ایله نقود موی موی
 تسلیم اید کلر نه اولدو موی تسلیم قبول ایلیوب سائر اوقاف متولید
 و قنود اولدو تصرف ایلیه اولدو و بد کلر غت التصدیق الشرف
 موی ایله جانب و فاقدن شرف شرفه غریمت ایله اعاده کلام
 الیه و وقف عقار امام مختار امام اعظم و جهام اقر تسراج الامام
 العظیم ابوحنیفه الکوفی جوزی خیر الخیر و کوفی حضرت بکر بن
 و برده خطیر لری صحیح لکن غیر اولدو اولدو بطن ما عدا نقود
 و تقی غایب اولدو غایب موی لری جانز واکام متولی اولدو
 و تقی و تقی شرف نقاد جانز اولدو معقده عقارات مذکوره ایله
 موی و تقی بطن بالوکاه رجوع و کافق اولدو موی الیهک
 استرداد موی موی موی سکنساز جوار محمد اوفه ایلیه
 الیه حال سبط اوقاف منوال اولدو اولدو بطن و قال نوقله
 وقف عقار خاص صمدانی حضرت ابی یوسف الشهبه بالامام الثالث
 شریف لری واقف موی و تقی و تقی و تقی و تقی اولدو موی
 بر سواد و تقی و تقی امام معتبر و جهام جنت فقر حضرت امام

hih ve lâzım ve sarih ve mütehattım olup fi ma-ba'd nakz ve nakizine mecâl muhâl oldu (FEMEN BEDDELEHÜ BA'DE MA SEMIAHÜ FEİNNEMÂ İSMUHÜ ALELLEZİNE YÜBEDDİLÜNEHÜ İNNAL-LÂHE SEMİÜN ALİM) ve ecru'l-vâkıfı alel - hay-yi'l - Cevâdi'l - kerim cerâ zâlike ve hurrire fi ğur-reti Muharremi'l - harâm liseneti hamse ve tis'ine ve mietin ve elf. Gurrei Muharrem 1195

ŞUHÛDU'L_____HÂL

Fahri'l - Ulemâi'l - Kiram Hasan Efendi İbni Süleyman Müftii Bozok

Umdetu'l-Fuzalâil - Fiham Musa Efendi Elmü-derris bi-Medrese-i Ahmet Paşa

Zubdetül ülemail kiram Ebu Bekir Efendi el mü-derris bi-Medrese-i Sungurzade

Zuhrül - fuzalâil - kiram Ahmed efendi el müder-riş bi-Medrese-i Mustafa Paşa

Fahrül - hutabâil - Kirâm Hatib Mehmet Efendi

Umdetün - Nuvvabil - Müteşerriin Ömer Efendi ennaib

Zübdetü Erbabit - Tahrir Mustafa Efendi El Kâtib

Fahrül - Akran Hatib Zade Mehmed Efendi

Fahrül - Emsâl Elhac Mehmet Zade Esseyyid Ali Ağa

Fahrül - Endad Boğazlıyanlı Zâde Esseyyid Meh-med Bey

Fahrül Akran Sungur Zade Ahmed Ağa

Fahrül Eşbah Arslan Paşa Zade Mehmed Bey

Fahrül Akran Ahmed Efendi kâtib-i Gümrük-ü Kebiri Asitâne

Zuhrül-eşbah elhac Abdullah Ağa Emîni San-duk-u Gümrük-ü Kebir
Ümdetü-Erbabül - Kalem Kâtib Elhac Ömer Efendi

Fahrül - Akran Çerkez Elhac Ali Ağa

Fahrül-Emsâl Zileli Elhac Mehmed

Fahrül-eimme elhac İsak Efendi İmamı Camii Hace Paşa

Fahrül-Akran Abdülbâki Ağa

Umdetül - Endad Ömer Efendi Zade Mehmet Emin Efendi

Fahrül-Akran Yusuf Elhac Mehmet Şahin Bey

Kıdvetül - Emacidi vel-a'yân halen muha-sibi haremeyni muhteremeyn Efendi zîde mec-duhü ba'det - tahiyetel vakfiyesi inhâ olunur ki Yeni il Voyvodası Serbavvâbini Dergâh-ı Âli Ab-dulcabbâr Zâde İzzetlü Mustafa Bey - Zide Mec-duhü - nun müceddeden ihdâs ve ihyâsına mu-vaffak olduğu vakfının vakfiyye-i ma'mulün bihâsı Nezaretimize ilhak ve Haremeyn-i şerifeyn muha-sebesine kayıt olunması bâ-arzuhal ledol - İstid'a Haremeyn Mufettişi Efendiye havale buyurulduk-ta ihticaca selâhiyeti i'lâm olunup mucibince mahalline kayıt olunması için musahhahı emri âli sâdir olmağın mektub tahrir ve irsâl olunmuştur bimennihi taâlâ vusulünde gerektirki vakfiyye-i mezkûr bi-ibaretihâ kaleminize kayıt ve nezare-timize ilhak olunup mucibi mektub ile âmil ola-sız vesselâm fi 5 R. Evvel Sene 1195. Ezafulibâd Elhac Cevahir Ağayı darüssaade.

SÜLEYMAN BEY'İN VAKFİYESİ

Bâ imza-i es'seyyit Mehmet Münib Rei-sü'l-Esâtize fi'd-dâireti's-Sultâniye Mufettiş-i Ev-kafi'l-Haremeyni's-Şerifeyn Gufira Lehu

629 nolu defterin 199 sahife ve 220 sıra-sında kayıtlı Yozgat'da (Abdülcebar Zade Sü-leyman Bey ibni Ahmed Paşa ibni Ömer Ağa) vakfına aid 23/Safer/1208 tarihli vakfiyenin ör-neğidir.

VAK

F-I

Mekteb-i şerif ve dekâkin ve nukudu sahibül-hayrat ve'l-hasenât Abdülcebar Zâde Süleyman Bey İbn'i-Ahmed Paşa İbn'i-Ömer Ağa der Karye-i Yozgat nâm tabii kazâ-i Kızılkoca der İlva'l Bozok Kayıt şut müceddeden be-Muhasebe-i Evkâf küçükfermude vakfiyye-i mamulünbihâ bâ-ilâm-ı mufettiş-i haremeyni's-şerifeyn ve bâ-arzı İzzetlü Osman/Ağa-i Babu'ssa-adedi'l-aliyye e'nnâzir bâ-fermân-ı âli el-vâki 23. Safer 1208

Hamd-i cemil-i mevfur ve şükr-ü cezil-i gayri mahsur ol vâkıf-ı hafâyâyı zamâyir ve kâ-şif-i habâyâyı serâir olan Cenâb-ı Mücid-i âmme-l mümkinât ve menşi-i kâffe-i masnûat - Tealâ şa-nuhu ani's-şübhetli ve'l-misil ve tekaddese zâtu-hu ani'n - naziri ve-l-âdil - hazretlerinin Dergâh-i

Akdes ve bârigâhı mukaddesine sezavar ve vâ-cibü'l - iktisardır ki cem-i kâinatı acibu't-terkib ve cümle-i mevcudatı garibüt-tertib olduğu halde bikusur min gayri futür nesk-ı vâhid üzere İbda' hususan nev'i benî âdemi kudret-i kâmile ve hik-met-i şâmile birle İnşâ ve ihtirâ' edüp dünyâyı

məzrea-i Ahiret ve Ulây-i zeria-i âkibet eyledi ve akl-ı selimi olanları ahra ulâdan evlâ ve ahra idüğüne vâkıf ve zihni müstakimi olanları derecâtı ukbayı dünyadan alâ idüğüne ârif kıldı ve selavâtı tayyibât ve tahiyyâtı hâlisât ol Sultânı Cumhûr-u Embiyâ ve unvân-ı menşuru asfiya, mazhar-ı feyz-i hakâyık ve hâfız-ı esrâr-ı dekâyık İmâm-ı Kâ'be-i Kuds ve Hümâm-ı Medine-i ins, sadr-ı süffe-i safâ ve bedr-ı kâi şâh-ı râh-ı Hüdâ Resûl-ü Ekrem ve müctebâ ve Nebiyyi Muhterem ve Mürtezâ Muhammed Mustafa (Sallallâhü Teâlâ Aleyhi ve sellem hazretlerinin meşhed-i muattar ve merkad-i münevverlerine olsun ki vücûd-u şerifi sebab-i icâd-ı kevn-ü mekân ve bâis-i hilkat-ı ins-ü cân oldu ve tahiyyât-ı feravan ve teslimât-ı bî-pâyân âl ve evlâd-ı kirâm ve eshâb-ı zevî'l-ihitramlarına olsun ki, her biri sırat-ı müstakimde necm-i Hüdâ be felek-i ihtidâda şems-i duhâ oldular - Rıdvânullâhi Teâlâ Aleyhim Ecmaîn - Emmâ ba'd; işbu ruhsâre-i sâhife-i sihatı birrügase beraa-i tahririyle pür ziver olmağa bâis ve bâdî' ve sebab ve dâi oldurki sâhibü'l-hayrâtı ve'l-hasenât ve tâlibülmeberrâtı ve'l-mesûbât bâis-i hazel-kitâbi'l-müstedâb halen Bozok Mutasarrıfı ve Yeni il Voyvodası Ser bevâbîn-i Dergâh-ı Âliy umdetü'l-emâcidi ve'l-eâli câmiü'l-mehasinî ve'l-meâli Abdülcebbar Zâde Süleyman Bey İbn-i Ahmet Paşa İbn-i Ömer Ağa tarafından vakf-ı âtizzikri - takrire ve dâvâ ve husûmet ve rucû ve istirdâ da vekil olduğu Hâfız el-hâc Mehmet Efendi İbn-i Ahmet ve Mustafa Ağa İbn-i Abdullah şahâdetleriyle sâbit ve subût-u vekâletine hüküm-ü şer'i lâhik olan Mir-i mumailayhin vekil-i harc-ı Ali Efendi İbn-i Mehmet mec'lisi şer'i şerifi âmihü'l-imâd ve mahfel-i dîn-i münif-i râsihü'l - evtâdda vakfı caiz-zikre liecli't-tescil ve l-itmâmi'l-emri ve 't-tekmil mütevellî nasb ve tayin olunan Bevvâb-ı Sultânî Hüseyin Halife İbn-i Osman mahzarında ikrâr-ı sahih-i şer'i ve i'tirâf-ı sarih-i mer'i edüp müvekkil-i mîri mumâileyh vaktâki hâl-i hayat ve hîn-i sebatta emr-i miâd ile meâli hal ve memâtı tefekkür ve dâru'l-hülûd olan âhiretde muminin-i muhsinîn için a'dat olunan ucûr ve mesûbâtı tezekkür edüp (MEN AMİLE SÂLIHAN MİN ZEKERİN EV ÜNSÂ VE HÜVE MÜ'MİNÜN FELENUH-YİYENNEHU HAYÂTEN TAYYİBETEN VE LE NECZİLENNEHÜM ECREHÜM Bİ AHSENİ MA KÂNÖ YA'MELÜN). mânây-i şerifinin mefhûmunu bâ'dezzikir (MÂ İNDEKUM YENFEDU VE MA İNDALLÂHİ BÂKİN) mânây-i hakikat agâh (VEMÂ TUKADDİMÜ LİENFÜSİKÜM MİN HAYRİN TECİDÜHU İNDALLÂHİ) müeddây-ı letâfet pîrâsından pür intibâ olup (EDDÜNYA MEZRAATÜ'L - ÂHİRE) mistâkinca mezrea-i ukbâyı dâimetü'l - bekâ olan dünyâyı deniyye-i lâzimetü'l - fenâda tehye-i zâdi tedebbür edüp hayât-ı fâniyeden murâd fezâyı dünyâda bizri hayrâtı hirâset ve tahmiyye hasenâtı ziraat etmeğe ikdâm ve «yevme yestazillül mer'u tahte zillî sadakâtihi» mazmûn-u şerifi üze-

re tahsil-i merâtib-i âliye ve tekmil-i derecât-ı sâmiyye ihtimâm-ı tam itmek akdemü Kâffe-i a'mâl ve ehemmi-âmme-i âmâl olduğuna vâkıf olmağa (KÜLLÜ NEFSİN ZÂKATÜ'L - MEVT) mefhûmunun vâkıfları ahvâl-i cihana ârif ve maali tasarîf-i zamana vâkıf olup vaktı fırsatı ganîmet ve ruhsatı sihatı devlet bilüp tahsil-i rızây-ı Hakk'a azîmet ve ikâmet-i sünnet-i seniyyeye himmet kılıp (MESELÜ'L-LEZİNE YÜNFİKÖNE EMVÂLEHÜM Fİ SEBİLİLLÂHİ KEMESELİ HÂBBETİN ENBETET SEB'A SENÂBİLE Fİ KÜLLİ SÜNBULETİN MİETU HABBEH VALLAHÜ YUDÂİFU LİMEN YEŞÂU VAL-LÂHU VÂSİUN ALİM) nass-ı celilü'l-measiri ile (İZÂ MÂTE İBNU ÂDEM İNKATA'A AMELİHU İLLÂ AN SELÂSİN, İLMUN YÜNTEFEU BİHİ VE VELEDÜN SÂLİHUN YED'Ü LEH VE SADAKATÜN CÂRİYETÜN ALÂ İBÂDİLLÂHİ TA'ÂLÂ) Hadis-i şerifi müstebleğu'l-ömfihiri fahvasını İdrâk ve iz'an edenler ecme-i sadakâta mukâderet birle vâsıl-ı sa'adet-i sermediyye oldurki cezmi gerde-i ülü'l-obsâr olmağın müvekkilim mîri mumâileyh dahî Cenâb-ı Rabbi'l - erbâb ve mâlikûr-rîkâbın ihsan eylediği niam-ı celile ve mineni cemile-i badet - tefekkür (İNNE - HASENÂTİ YÜZHİBNE'S - SEYYİÂT) nazmi lâtifi üzere vesile-i fevz-i sa'adet ve sebab-i tahsil-i rızây-ı Rabbü'l-izet olduğu muhakkak ve müsbet olan hasenât-ı bâkiye cânibine meyl-u azîmet ve ahsebi-l-kudreti tedâriki zâd-ı âhirete müsâraat birle vakf-ı câiz zikrin sudûruna değin bâ-hüccet-i Şer'iyye yedinde milk ve hakkı olup maskıt-ı re'si olan BOZOK Sancağında vâki'Kızılkoca kazâsına tâbi' Yozgat nâm Karyede vâki milk arsa üzerine kendi malı ile hasbeten lillâhi Telâ ve taleben limerzat-ı rûh-ı resûlü'l-muallâ müceddeden binâ be ihyâsına muvaffak olduğum mektebi şerifi ve yine bâ-hüccet-i şer'iyye yedinde milk ve hakkı olup mektebi mezkûrun havlusı divarına muttasıl cânib-i kiblişi Ali efendi hanı ve cânib-i şarkisi mektep divarı ve cânib-i ğarbisi çarşu caddesi ve tarafı râbii eski hamam caddesi ile mahdud bir birine muttasıl on iki adet dükkânlarını ve yine karye-i mezkûrda vâki merhum birâderi Mustafa beyin câmiî şerifine muttasıl bir taraftan câmi-i mezkûr divarı, iki taraftan tarikiâm ve bir taraftan câmi-i mezkûrun memşaları ile mahdud milken binâ eylediği bir birine muttasıl malûmu'l-müştemilât altı adet dükkânlarını ve yine mezkûr camii şerifin karşısında vâki bir taraftan tarik-iâm ve iki taraftan müvekkilim mîri mumailayhin sakın olduğu konağı ve bir tarafı ekmekeci fırını ile mahdud vakıf eylediği konağına muttasıl on üç adet dükkânlarını ve yine müceddeden milken bina eylediği bir tarafı mezkûr konağı ahuruna muttasıl kapu canibine değin ve iki taraftan tarikiâm ile mahdud on adet dükkânlarını ve yine müceddeden bina eylediği Timurcu Zade hanesi zirinde olan bir taraftan nehr-i cari iki taraftan tarik-iâm ve bir taraftan Timurcu Zade menzilli ile mahdud üç adet kasap dükkânlarını ve yine

mezkûr kasap dükkânlarına muttasıl malûmu'l-müştemilât bir adet ekmekci dükkânı ve yine karye-i Yozgat'da Ayşe hanım bahçesi demekle arif bir taraftan nehr-i carî ve bir taraftan köprü ve bir taraftan tarik-i âm ve bir taraftan zikirî âti bahçem ile mahdud arsaları senevî doksan akçe mukâtaai kadime ile tasarruflarında olan birbirine muttasıl malûmu'l-müştemilât tahminen kırk dönüm miktarı iki kıt'a bağ ve bahçelerini ve yine zikrolunan bahçelerin zirinde olup bir tarafı tarik-iâm ve bir tarafı nehr-i carî ve bir tarafı ittisalinde olan bâlâ da mezkûr bahçeler ve bir tarafı çiçek oğlu bahçesiyle mahdud arsası senevî otuz akçe mukâtaai kadime ile tasarrufunda olup üzerinde mağrus milki olan eşcar ve kûrumunu ve yine Bozkur Sancağında Budak özü kazasına tabî kalın saz nâm karyede vâkî Karaosman bağı demekle arif arsası kezalik senevî otuz akçe mukâtaai kadime ile tasarrufunda olup üzerinde eşcâr ve kûrumu yedinde milk ve hakkı olup kible tarafı merhum Osman efendi bağı, şark tarafı Budaközünden vakıf değirmen harkına giden tarik-i âm cenub tarafı hark-ı mezkûr ile Melek nâm hârunun bağına varır tarik-i âm garbî tarafı Osman efendi bağına varır tarik-i âm ile mahdud malûmu'l-hudut bir kıt'a kûrumu bağını ve yine karye-i mezkûrde vâkî kebir bağ demekle malûm arsası senevî kırk akça mukâtaai kadime ile tasarrufunda olup üzerinde olan eşcâr ve kûrumu yedinde milki olup bir tarafı bazan Abdülaziz oğlu bağı ve bazan Hancı Ömer bağı cânibinde olan tarik-i âm ve bir taraftan değirmen harkına varır tarik-iâm ve bir tarafı mezkûr değirmenin harkı cânibinde elhac Mehmet bağı ve garbî tarafı Abdülaziz bağı cânibinde elhac Mehmet bağı ile mahdud tahminen altı dönüm miktarı bir kıt'a milk bağını ve yine karye-i mezkûrde vâkî Hasan Bese bağı demekle maruf arsası senevî yirmibeş akçe mukataai kadime ile muvekkilim mumalleyhin tasarrufunda olup üzerinde mağrus eşcar ve kûrumu yedinde milk ve hakkı olup kible tarafı Kel Ebübekir nâm kimsenin tarik-i âm cânibinde olan bağı ve şark tarafı tarik-i âm ve cenub tarafı ittisalinde tarla harkına varır tarik-iâm ve garbî tarafı kel Ebubekir bağı ittisalinde olan hark ile mahdud kezalik eşcar ve kûrumu milki olan tahminen dört dönüm miktarı milki olan bir kıt'a bağını ve yine bâhüccet-i şer'iyye yedinde milki olup mâruz-zikir Yozgat karyesinde vâkî bir taraftan bazan tarik-i âm ve bazan Halit Ağa konağı konağına varır tarik-i âm ve bir taraftan Başçavuş Halil Ağa konağı ile Ahmet Bey Hanesine giden tarik-i âm ve bazan Ahmet Bey konağı ve bir taraftan bazan tarik-i âm ve bazan Halit Ağa konağı ile camii şerif karşısında olan on iki bâb dekâkin ve bir taraftan dekâkin-i mezkûrun bâlâsından konağı mezkûr kapusu önünden medrese-yi mezkûreye giden tarik-i âm ile mahdud hâlen derûnunda sâkin olduğu konağının dahiliyesinde fevkanî sağır ve kebir Hanutu müteaddide maa kiler

vesalr havlu ve mâ-i carî ve hariciyesinde vakı bilcümle hanutu müteaddide ve hablu ve mâ-i carî ve cüzi ve külli tevabi ve levahik ve kâffe-i müştemilâtiyle ve hareme mahsus bir hamam ve ittisalinde vakı eşcâr-ı müsmire ve ğayr-ı müsmireyi hâvi hadika ve havuz ve müteaddit sokak kapısını müştemil bir bab kebir milk konağını ve atyab-ı mal ve mekâsib-i helâlden ifrâz ve kemâl-i imtiyaz ile mümtaz eylediği râyicün fil-vakt onbin kuruşunu hasbeten lillâhi-l-Ahad ve taleben limerzâtı Rabbi's-Samed vakf-ı sahîh-i şer'i müebbed ve habs-ı sarîh-i mer'i muhallet ile vakf ve habsedüp şol veçhile tayin-i şurût ve tebyîn-i kuyûd eyledi ki dekâkin-i emzkûre ve bağ ve bahçeler bâ yedi mütevellî senevî şâhib-i vakıftan icâre-i vâhîde-i sahiha ile tâlibine icar oluna konağı mezkûr dahî senevî cânibi vakfa yedi bin akçe icâre ile evlâdım ve evlâdi evlâdım ve evlâdi evlâdi evlâdımın zükür ve inasına icar olunup derûnunda ancak icârey-i mezkûre ile evlâdım sâkin ve mutasarrıflar olup âhare icar olunmaya ve meblâğı mezkûr on bin kuruş dahî yine vakf-ı mezbûr için münâsîp mahalde akara tedbil ve icâreteyn-i misliyeyn ile tâlibine icar olunup hasıl olan gallâtından mekteb-i merkûmda iki adet ehl-i ilim ve dindar ve müstakimül-etvar mücevidü'l-Kur'ân ve sarf ve nahivde âlim ce niknâm kimesneler hoca olup biri biriyle ittifak ve ittihad ederek sibyanâ talim-i Kur'ân-ı Azimü'sşân'a ikdam ve ihtimam ile edâyı hizmet edüp ve sibyanâdan ahftalık ve yıllık nâmiyle bir akça ve bir habbe matlub etmeyüb ve beher yevm bade'l-asr mektebi mezkûrde bilcümle sibyan ile üçer ihlâs-ı şerif ve birer Fâthay-ı şerife kirâat ve hâsil olan mesûbât-ı celilesini bu hakirin ve ebevcynimin ruhlarına ihdâ ve beher yevm birer Yâsîn-i Şerif ve beher sene Ramazân-ı serifde birer Hatmi şerif-i kelâmullah eyleyüb hâsil olan sevâbını yine benim ve ebevcynimin ruhlarına ihdâ eyleyüb bu hizmeti celile mukâbelesinde hâce-yi evvel yevmi seksen dört akça ve hâce-yi sâni yevmi seksen üç akçe vazifeye mutasarrıf olalar ve bir salâh ve istikâmet ve diyânet ve emânet ile marûf söfi-ü sâfi kimesne mektebi mezbûrda ferrâş olup derûnunu ve sah-i ğubardan tathîr ve kapusunu vakit ve zamaniyle feth-u küşât eyleyüb hizmeti mukabelesinde yevmi on akça vazifeye mutasarrıf ola ve mekteb-i mezkûrun ocağında ihrâk ve vakt-ı şitâda derûnunda olan Hoca efendiler ve sibyan zaruret çekmemek için vakfı mezbûrun gallâtından olmak üzere senevî dokuz bin akça Hatab-bahâ verilüb mütevellî-i vakıf marifetli ve Hoca efendiler marifetleriyle mikdâr-ı kifâye hatap iştirâ olunup mektebi mezkûrda hıfz ile vakt-ı şitâda ihrak oluna ve mektebi mezkûrde ferrâş olan efendi beher yevm beş vakit namazda birâderim merhûmun camii şerifi kapusunda türbe önüne durup edâyı selâttan sonra cemâatı mü'minin hurûcu esnasında Elfatihâ deyüb cemâati müslimin ile, Türbe-i Şerif mukâbilinde bir

Fatıha-ı Şerif kıraat eyleyüb sevâbını bu hakire vesâir türbede metfûn olanların ve ebeveynim ve cümle an'âmın ve mü'minât ruhlarına ihdâ edüp bu hizmeti mukabelesinde yevmi on akça vazifeye mutasarrif ola ve mektebi mezkûrun beher sene kongerelerine kâğıt - bahâ ve hasır bahâ olmak üzere bin beş yüz akça harç ve sarf oluna ve ilm-i kırâatde kemâliyle âlim ve cezeri ve şatibi vesairi okutmada kâmil bir kurrâ efendi her bir harfi mahrecinde zâttı tadîl ve sıfâtını tekmiil eyleyerek mekteb-i mezkûrde ve karındaşım merhûmun camii şerifinde ve medresede ve bazan münasib olan mahalde mevcut olan sıbyân ve talebeye ta'lim-i Kur'ân-ı Azimüştân edüp ve beher yevm rûhum için Kur'ân-ı Azimüştân'dan birer cûz tilâvet ve her Cuma gecesi bir Yâsin ve üç İhlâsı Şerif ve bir Fâtıhay-ı Şerif kıraat ve sevâbını bu hakirin ruhuna ihdâ eyleyüb ve badehu kırk adet selât ve selâm eyleyüb hâsıl olan mesûbâtı celîlesini Cenâb-ı Fahrîkâimât Aleyhi ekmetü't-tahiyât Aleyhis-selâti ves selâm Efendimiz hazretlerinin mübârek, hutahhar, aziz ve şerif ruh-u şeriflerine bu fakirden hediye olmak üzere irsâli ve iy-sâli eyleyüb hizmeti mukabelesinde kurrâ efendiye yevmi seksen üç akça vazife verile ve vakf-ı mezkûruma dindar ve perhîzkâr ve müstakimü'l-etyâr bir kimesne kâtip ve câbi olup vakf-ı mezbûrun bil-cümle temessükât ve ferâğ ve intikâlini tahrir ve icrâat-ı vakfı müstecirînden cem ve tahsil ve mütevellil vakfa teslim edüp kitabet ve cibâyet hizmeti mukabelesinde yevmi on akça vazifeye mutasarrif ola ve galleyi vakıftan beher sene otuz kuruş irsâli olunup Ravza-ı Mutahhâre-i hazreti Rasûl-i Ekrem ve Nebîyy-i Muhterem Sallâllâhü Teâlâ aleyhi vesellomde şeyhül-ferrâşin olan efendiler marifetleriyle müstahikkine tevzi ve taksim olunup mukabelesinde muvâcehe-i Resullullahda bu hakir hakkında şefâatı münciyye-i hasene ricâ ve niyaz ederler ve beher sâli meblâğı mezbur otuz kuruşu mütevellil vakıf irsâli eyleye ve irsâlinde kusur eylemeye ve birâderim el-hâc Mustafa Bey'in Câmî-i şerifine ilâve ve imarına muvaffak olduğum mahalline beher sene iki adet kobir şem'i asel ve vaz' eylediğim kanadile vefâ edecek mikdarı ruğânı zeyt akçası olmak üzere mütevellil vakıf marifetiyle senevi yüz elli kuruş harç ve sarf olunup mefrûşâtı dahî fena pezir oldukta yine mütevellil merkûm fazlayı vakıftan mefrûşâtını tecdîd eyleye ve yine bir mustakim dindar kimesne câmî-i mezkûrde kayyim olup hizmeti lâzimesini ba'de'l-edâ yevmi oner akça vazifeye mutasarrif ola ve yine mezbur kayyim efendi yahut diğzer kimesne camii mezkûrde ferâş olup hizmet-i ferâşeti kemal mertebe eda ve tekmiil eyleyüb hizmeti mukabelesinde yevmi sekiz akça vazifeye mutasarrif ola ve camii şerife ilâve olunan mahalli mezkûr ve mektebi mü-nif ve dekkâkin ve konak ve bağ ve bahçenin ik-

tizâ eden tamirâtı galle-i vakıftan tamir ve ter-mim oluna ve vakfı mezburun tevliyet vazifesi yevmi yüz akça ola ve beher sene vakf-ı mezbûrun iradından vezâyfi ve mesârif-i mezkûresi bade'l-ihrâç bâki kalan fazlasını yine münasip mahalde akara tebdîl ve tâlibine icar ve vakf-ı mezbûruma zam ve ilhâk oluna ve cihât-ı mezkûre erbabından biri fevt oldukta müteveffay-ı mezbûrun mutasarrif olduğu hizmetini edaya ehil ve müstahik evlâdı var ise evlâdına tevcih olunup eğer erbabi istihkakdan evlâdı mevcut değil ise müstahikkine tevcih olunup mutlakâ evlâdıdır deyü cihât-ı mezkûre nâ-ehil olan kimesnelere tevcih olunmayıp ancak erbâb ve müstahik olan kimesneye tevcih oluna ve cihât-ı mezkûre ordâdının ferâğ ve kasr-ı yedlerine itibar olunmaya ve cihati mezkûreden her birinin tevcihâtı mütevellil vakfın inhâsı ve nazır-ı vakfın arzıyla tevcih olunup yalnız mütevellinin inhâsı ve yalnız nazırın arzıyla ve cümle hükâm ve kuzatın ilâmlarıyla tevcih olunmaya ve cihati mezkûre erbabi hizmetlerini kendileri eda eyleyüb târik-i hizmet olurlar ise cihetleri bâ-arz mütevellil ref' ve müstahikkine tevcih oluna ve saâdetü İnâyetü babü's-saâdeti's-şerife ağaları hazarâtı yevmi üç akça vazife ile vakfı mezburuma nazır olup kemâl-i keremlerinden nazaratı aliyelerün bidirîğ buyralar ve vakf-ı mezkûrede bâb-ı istibdâli bi'l-küllîye mesdud ola ve vakfı mezkûruma vazifey-i mezkûre ile sülbi oğlum Abdül-Fettah Bey mütevellil olup âmme-i umûr-u evkâf-ı mezkûr ve kâffe-i mesâlihi mürtezika-i merkûm ve ibdâl ve tebdîl ve tağyir ve istibdâli ve takmil ve tekarir merreten bade uhrâ ve kerreten ğibbe ulâ kendi yedinde ve meşiyetinde ola vefâtından sonra tevliyet-i mezkûre vazifeyi mezkûresıyla evlâdım ve evlâdı evlâdım ve evlâdı evlâdı evlâdımın batnen bade batnln ve fer'an ğibbe asil ma tenesülü ve teakabü zükûrunun ekber ve skaline meşruta ola Mazzalâhi Teâlâ evlâd-ı zükûrum inkırâzından sonra tevliyet-i mezkûre kezzâlik evlâdı evlâdı evlâdı İnâsıma meşruta ola ve şurûtu muharrerel mezkûreye riâyet müteazzir olur ise menâfi-i vakıf mutlakâ haremeyn-i şerifeyn'in ferrâşına meşrûat ola deyü tayin-i şurûtu ve tebyin-i kuyud eylediğine binaen ben akarâtı muharrerel mezkûre ve nukud-ı merkûmeyi mekteb-i mezkûr ve ebniye câmî-i mezkûru farîğ anışsevağil mütevellil mumailayh Hüseyin Ağaya bil-vekâle def-ve teslim ve mahallerinde zapta teslim eylediğimde ol dahî ahz ve kabz ve zabt ve tesellüm ve kabul vesair evkaf mütevellileri misillu bakfiyet üzere tasarruf eyledi dedikte ğibbet-tasdik-i'l-muteberişşer'i emri vakif tamam ve hall teslim encam bulmuş iken vekill mumailayh Ali efendi semti vifaktan canibi şikaka azimet birle bil vekâle vakfı mezburdan rucu' ve mütevellil mumailayh ile niza' ve muhasamaya şuru edüp evvelâ vakfı akar inde'l-elimmeti'l-ahyâr sahih

olup lâkin İmâm-ı A'zam ve Hümâm-ı akdem Ebû Hanîfe Nu'man bin-İ Sâbiti'l-Küfi cüzi ve bi'l-hayır ve küfi hazretleri katında sıhhat lüzumu müstelzim olmayub ve arsayı müstecire üzerinde olan ebniye ve eşcar ve kûrum menkûl kabîlinden olup hususen cihatı uhraya vakfiyyeti müşarunileyh İmam-ı A'zam vesair fukahâ-İ izâm hazarâtı katlarında nehci civar ve sıhhat üzere carî olmayup ve vakfı nukud ve ona müteferri olan şurut ve kuyud inde'l - elmmeti's - selâseti'l - kibar aleyhim rahmetul meliki'l-Ğaffâr sahih olmamakla binâen alâ zâlik vakf-ı mezbûrdan rucû' edüp mektebi merkumu ve ebniyel camii mezkûr ve dekâkin ve eşcar ve kûrum ve nukud-u merkumeyi kel-evvel müvekkilim mir-İ mumailleyhin milkine İstirdat ederim dedikte mütevellî suhan saz cevap ba sevaba ağaz edüp gerçî hal bâlâda bast ve beyan olunan minvâl üzeredir lâkin vakfı akar şartı mezkûre mukarin dahi olursa vâkîfın mücerret vekaftû kavliyle alimî Rabbânî ve fazılı semedanî Hazretî İmâmı Ebû Yûsuf eşşehîr bi'l-İmâmî's-sânî katında sahih ve lâzım ve şerefi sıhhatı lüzumu müstelzim olup ve arzı müstecire olan ebniye ve eşcar ve kûrum-İ menkul mütearref kabîlinden olup menkûl mütearîfde örf dahi umum üzeredir hattâ mazhar-İ İnyet-İ Rabbânî Hazret-İ İmâm-ı sâlis Muhammed binî Hasanî's-şeybânî re'yi münîrlerinde menkûl mütearîfın teslim ile'l-mütevelli ile bakfiyeti sahih ve lâzım olmağla ciheti uhraya vakfiyeti dahi beyne'l-maşeyihî'l-kibar muhtelefun bihâdır ciheti hayırda ikisinin İttihadına nazar olundukta mahsudu aslî kurbet olup aslî kurbet sabit olduktan sonra ihtilâfî cihat hükümün ihtilâfını icab etmemekle ekserî meşayihî kibar - Rahimehumulâhûl - melikû'l-Ğaffâr - sıhhat ve cevazına İttifak ve el-yevm amel ve fetva bu sıyak üzere olup bu veçhile vakfı mezbur dahi sahih ve lâzım olup ve vakfı nukud ve ana müteferri' olan şurut ve kuyud İmam-ı mu'teber Hazretî İmam-ı Züfer Aleyhi Rahmetü'l-melikû'l-Ekber-den İmâm-ı Muhammed bin Abdullahî'l-Ensarî - Radiye anhu Rabhuhû'l-Bârî - rivayeti üzere sahih olmağın olveçhile akarât-ı mezkûre ve ebniye ve eşcar ve kûrum-u mezbûre ve nukud-u merkumeyi red-u teslimden İmtina ederim deyû hakimî müvakkilî sadrî kitab tuğbâleh ve hüsne meâb efendi hazretlerinin huzuru faizû'l-nurlarında vekilî mezbur Ali efendi ile müterafian ve her biri mübtega-

sınca faslu hasme taliban olduklarında hakimî müşarun-ileyh esbeğâ-İlâhu nîamehu aleyh Hazretleri dahi bu babda tefekkür-ü fâyik ve ttemmül-ü lâyık ettikde emehhüdû kavaidi hayri evlâ ve teşyidi mebânîl vakfı ahra görmekle tarafeynin kelâmına nazar ve mennâün-lil-hayır olmaksızın hazer edüp âlimen bi'l-hilâfî'l - câri beyne'l-eimmeti'l-eslâf ve mürâiyen bi-cemil mâ-lâ bûdde minhû fi'l-hükmü bi'l-evkaf alâ re'yi men-yerah mine'l-eimmeti'l-müctehidin rızvânüllâhî Teâlâ aliyhim ecmain evkaf-ı mezkûrenin sıhhatına ve şurûtu muharrere-İ mezkûrelerinin cevazına vekilî mumailleyh mahzarında hükümdicek vekilî mumailleyh Ali efendi kelâmını semti âhare atfedüp gerçî evkâf-ı mezkûre ve şurut ve kuyudları bermînval-İ muharrer hüküm hakimüşşer-İle sıhhat buldu lâkin vakfı nukud ve ana müteferri olan şurut ve kuyud ve mefhar-İ eimme-İ kibar olan hazretî İmamı A'zam ve hümâm-ı akdem sırâci'l-milleti veddin üstâdi-İ eimmeti'l-müctehidin Ebû Hanîfe Nu'mân bin-İ Sabiti'l-Küfi cüzi bi'l-hayır ve küfi Hazretlerinin mezhebi hatırlarında şerefi sıhhat lüzumu müstelzim olmamağla vakf-ı mezbur lâzım değildir deyu meblâğî mezbûru yine İstirdat edicek mütevellî-İ mezbûr Eânehu-'İlâhî'l-Melikû'l-Şekûr tekrar cevap ba-sevâba tasaddî olup gerçî İmâm-ı Ebû Hanîfe Müşarunileyh katında hal zikrolunan minvâl üzeredir lâkin Hazret-İ İmamı Ebû Yûsuf Katında vâkîfın mücerret vekaftû kavliyle vakîf sahih ve lâzım ve sıhhatı lüzumî mustelzim olup ve İmamı sâlis Muhammed İbn-İ Hasanü's-şeybânî re'yi münîrlerinde teslim ile'l-mütevelli ve zikri te'bit ile vakfa lüzum ârız olmağla alâ re'yihima essedid vakfı mezburun lüzumuna dahi hüküm olunmak matlûbumdur dedikte hakimî müşarunileyh lâ zâle beyne'l-enâm müşarunileyh hazretleri dahi İmameyni mumailleyhima re'yi şerifleri üzere vakfı mezburun lüzumuna dahi yine vekilî mumailleyh mahzarında hükümü sahih şer'î ve kazayî sarihî mer'î etmeyib vakfı mezbur sahih ve lâzım ve habs-İ sarih ve mütehattem olup min baid nakız ve tahvili muhal be tebdili ve tağyiri adimü'l-ih-timâl oldu (Femen Beddelohe badema semlahu feinnema ismuhu alellezine yubeddilûnehu Innalâhe semlûn alim ve ecrû'l-vâkîf alelhayyî'l-cevâdi'l-kerim cera zâlik ve hürrire fi'l-yevmis-salis ve'l-işrin min saferû'l-hayır İI-sene semâne ve mieteyn ve elf.